

Tehlike ve Barış Anlarında Eşitlik Kültürü için Liderlik

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun 65. Oturumuna
Uluslararası Bahai Toplumu tarafından sunulan bir bildirme

Köklü değişim geçirmekte olan bir dünyanın perde arkasında, liderlikte yer alan kadınların oynadığı vazgeçilmez role dair artan bir farkındalık ve kabul bulunmaktadır. Korona virüs salgınının ilk günlerinde, kadınların toplumun liderliğine daha belirgin bir şekilde katkıda bulunduğu ulusların, halk sağlığı ve ekonomik güvenlik dâhil olmak üzere çeşitli kısa vadeli göstergelerde belirli bir düzeyde istikrar sağladığı görülmüştü. Toplum seviyesinde kadınlar, hastaların bakımı, gençlerin eğitimi, muhtaçların ihtiyaçlarının giderilmesi ve toplumsal ve ekonomik dokunun daha geniş bir şekilde sürdürülmesi için vazgeçilmez bir rol oynamaya ve genellikle de liderlik etmeye devam etmektedirler. Kadın liderliği, ister ailede ister köyde, toplumda veya yerel yönetimde, şirkette veya ulusta olsun, toplumun her seviyesinde benimsenip desteklendiği zaman insanlığın bundan ne denli istifade ettiği hiç bu kadar net olmamıştı. Günümüz meydan okumalarının üstesinden gelmede bu kapasiteden tam anlamıyla faydalanmak, en az iki cephede hareket etmeyi gerektirecektir: liderlik rollerinde ve toplum işlerinde kadınların varlığını artırmak ve kadınların problem çözme ve karar verme süreçlerine katma eğiliminde oldukları nitelikleri daha yaygın ve tutarlı bir şekilde uygulamak.

Kadınların kamusal hayata katılımına ilişkin her türlü değerlendirme, liderlik modellerinin yeniden gözden geçirilmesini içermelidir. İnsanlığın yaşamındaki ani gelişen tehlike anları, bilimin gücünün yanı sıra ahlaki ve etik ilkelere de yararlanabilen ve ilgili alanlarda deneyimli bireylerden oluşan çeşitli bir kesite danışan iyi eğitilmiş zihinlere sahip liderler gerektirmektedir. Bu liderler farklı sesler arasında uyum sağlayıp ortak bir çaba duygusu besleyeceklerdir. Gücün cazibesine direnerek, doğruluk, güvenilirlik ve ilkeli eyleme sarsılmaz bağlılık ile nitelendirileceklerdir.

Elbette ki, bu özellikler cinsiyetten bağımsız olarak liderler tarafından sergilenebilir ve cinsiyet eşitlikçi ve feminist politikalar, onları kimin yaygınlaştırdığına bakılmaksızın faydalı sonuçlar verebilir. Yine de, kadınların toplum yaşamına artan katılımının, bu nitelikleri sadece lider bireylerin kişisel özellikleri olarak değil fakat liderlik kültürünün bir yönü olarak güçlendirdiği artık açık hale gelmektedir. Genellikle erkeklikle ilişkilendirilen kendine güven, kararlılık ve rekabetçilik gibi liderlik özelliklerinin şefkat, alçakgönüllülük, işbirliği ve kapsayıcılığa eğilim gibi geleneksel olarak kadınlıkla ilişkilendirilen başka niteliklerle kıvama getirilmedikleri takdirde sınırlı ya da ters etki yarattığı kanıtlanmıştır. En etkili liderler, adalet standardını her zaman koruyarak, bireylerin ve toplumların zihniyet farklılıklarını aşabildikleri, en kafa karıştırıcı ve zorlayıcı durumlarda bile fikir birliği noktalarını bulabildikleri ve sabırla ve bilinçli bir şekilde bunları inşa edebildikleri ortamlar beslemektedirler. Çocukların ve ailelerin refahına öncelik verme ya da politikaların insan üzerindeki etkisini daha geniş bir şekilde değerlendirme ortak eğilimi de dâhil olmak üzere kadınların belirli bakış açıları ve deneyimleri, böylesi bir liderlik etiğinin inşasına kararlı katkılarda bulunmaları konusunda kendilerini donanımlı hale getirmektedir.

Devlet yönetiminde, akademide veya iş dünyasında üst pozisyonların yanı sıra aile veya toplum gibi kararların alındığı diğer alanlarda da kadınların yer alması gibi liderliğin daha görünür yönlerindeki ilerlemelere kültür düzeyindeki orantılı gelişmeler

eşlik etmelidir. Kalıcı dönüşüm, toplumsal cinsiyet eşitliğine tüm toplumun bağlılığını ve toplumun her seviyesinde ve hayatın her alanında dinamik ve eşit bir ortaklık içinde kadınlar ve erkekler tarafından şekillendirilen bir kamusal yaşam inşa etme taahhüdünü gerektirecektir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliğini ilerletme çalışmaları uluslararası olduğu kadar yerel bağlamda da sürdürülmelidir. Karar verme süreçlerini kolektif anlayış arayışı etrafında düzenleme, karmaşık konulara dair yeni içgörüler sağlamak için bakış açısı çeşitliliğine istekli olma, çok çeşitli paydaşların kamusal yaşamda daha aktif rol almalarına yardımcı olacak tedbirler alma gibi yaklaşımları ve değerleri mahallelerde ve köylerde teşvik etmek, ayrımcı kanunlar ve eğitime eşitsiz erişim gibi resmi ve kurumsal engellerin kaldırılabilmesi ortama katkıda bulunmaktadır.

Daha cinsiyet eşitlikçi toplum yaşamı modelleri oluşturma sürecinin kendisinin, kadınlara liderlik becerileri ve deneyimi geliştirme, karar alma organlarına dâhil olma ve kamusal yaşamda çok daha aktif ve görünür bir rol üstlenme fırsatları sağlamakta olduğu da aynı şekilde önemlidir. Kadınlık ile ilişkili gerekli nitelikler ışığında sistemleri ve yapıları yeniden kavramsallaştırmak için çalışmak, özellikle de yerel seviyede, kadınların iyi yönetime ve kalıcı barışa katkılarını ev bağlamında sınırlandıran normlar veya erkeklerin çoğunlukta olduğu alanlardaki sindirme gibi kadınların katılımının önündeki engellerin nasıl aşılabileceğini öğrenmeleri için hem kadınlara hem de erkeklere benzer fırsatlar sunacaktır. Erkekler ve erkek çocuklarının üzerindeki etkisi de aynı derecede önemli olabilir. Erken yaşlardan itibaren bile kız çocuklarını kendilerinin dengi ve kadınları lider olarak görmeleri için erkek çocuklarına fırsatlar sunmak, bir işbirliği kültürüne yol açacak ve sürekli ve artan eşitlik ifadeleri için gerekli olan öğrenmeye bir temel oluşturacaktır. Bu tür engellerin üstesinden gelmek için bilinçli çabanın ötesinde, daha yüksek seviyede entegrasyon, toplumun tüm seviyelerinde kadınların katılımını engellemeyi insanlığı karar almada çeşitli bakış açıları ile birlikte gelen tüm potansiyelden mahrum bıraktığının fark edilmesinden doğmalıdır.

Toplumun her seviyesinde adil ilişkiler kurmak, çok sayıda aktörü de içererek çeşitli biçimler alabilir ve kadınların tüm bu alanlara tam katılımı, hiç şüphesiz, eşitlikçi yaşam modelleri inşa etmede vazgeçilmez olacaktır. Dünya çapındaki Bahai toplumuna gelince, ruhani ilkelerin toplum yaşamına uygulanmasının cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ön yargılarını yıkmada oynayabileceği rolü araştırmaya devam etmektedir. Bu bağlamda kapasite geliştirme kavramı –yani hem kadınların ve erkeklerin hem de kız çocuklarının ve erkek çocuklarının, herkesin iyiliği için her türlü koşulda ve durumda toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesini destekleme ve uygulama becerisini geliştirme kavramı– merkezîdir. Birlik ve dostluk yaklaşımları aşılacak suretiyle ön yargı engellerini yıkmayı amaçlayan eğitim programları aracılığıyla çocuklar, toplumlarına hizmet eden çeşitli aktörlerle omuz omuza yürümek için erken yaşlardan itibaren yetiştirilmektedirler. Komşuların dua etmeleri ve dini ideallerin imaları hakkında sohbet etmeleri için genellikle katılımcıların evlerinde düzenlenen sade toplantılar da asırlık cinsiyet kısıtlamalarının gevşetilmesi için birer ortam haline gelmişlerdir. Örneğin Hindistan'da bir köydeki ilkokulun müdürü, genellikle dua toplantıları olarak adlandırılan bu buluşmaların, kadınların evlerinden çıkma olasılığının toplumda kabul gördüğü birkaç faaliyetten biri olduğunu ve kadınların kendilerini eve kapatıp izole etmelerini gerektiren uzun süredir devam eden bir sistemin çökmeye başladığını belirtmiştir. “Bu [kültürel] sistem çocukların eğitiminden, kadınların evden çıkmalarını sağlamaktan ya da birbirleriyle iletişim kurmalarından daha önemli değildir.

Birbirimizle nasıl meşveret edebildiğimiz, başka insanlara nasıl ulaşabildiğimiz ve sorunlarımızı birlikte nasıl çözebildiğimiz artık hayatımızın önemli bir parçası haline geldi,” diyerek gözlemlerini aktarmaktadır.

Tarih boyunca geleneksel olarak erkeklerle sınırlı olan alanlar kadınlara açıldığında bu, genellikle savaş, devrim ve çöküş bağlamında gerçekleşmiştir. Yerel zorluklardan milli afetlere kadar, kriz zamanlarında kadınların kapasitelerini ve dirençliliklerini defalarca sergiledikleri doğrudur. Fakat buna rağmen çoğu zaman, barış ve sükûnet ortamları yeniden oluştuğunda toplumun güçleri kadınları evin sınırlarına geri hapsedmiştir. Bu, aşılması gereken bir kalıptır. Kadınların toplum işlerini düzenleme görevine sağladığı çok çeşitli faydalardan feragat etmemiz için herhangi bir temele dayalı hiçbir rasyonel gerekçe bulunamaz. Bu nedenle, bu Komisyonun ve bir bütün olarak uluslararası sistemin karşı karşıya olduğu merkezî öneme sahip bir soru, kadınların kapasitelerinin hem barış hem de kriz anlarında, günlük işleyişte ve istisnai durumlarda nasıl benimsenebileceği ve entegre edilebileceğidir.

Belki de dünya halklarını birbirine bağlayan bağlar daha önce hiç bu kadar net olmamıştır. Bu karşılıklı bağlantılılığın tanınması, insanlığın kapasitesinden bütünüyle ve çeşitliliğinin bolluğundan yararlanma kararlılığıyla birlikte yürümelidir. İnsanlığın bir sonraki kalkınma adımlarının hiçbir ciddi değerlendirmesi, kadınların karar alma ve kamusal hayata tam ve etkin katılımını genişletme ihtiyacını görmezden gelemez. Ancak bu kabiliyetler tam anlamıyla ifade edildiği ölçüde toplumlar ve toplum geneli, insanlığın karşılaştığı pek çok zorluğun üstesinden gelmek için gereken araçlar çeşitliliğine sahip olacaklardır.